

dno odziva strunam tuje duševnosti z isto jakostjo kot lastni. Po tej oznaki je Sardenko pri nas čisto svojevrsten lirik, ki bi ga vzporedil z Župančičem. Oba živita kakor izven časovnosti, poenostavljajoč življenje — ki se kaže subjektivistu, jetniku miljeja, kot šarena halja — v zibajočo se linijo etične tehtnice.

Forma Sardenkovih pesmi očituje strogo izpiljenost. Glede izbere bi pripomnil, da celotno ubranost moti katera tu pa tam posejana, res samo rahlo dahnjena igračka (ki bi jasneje izvedena izzvenela svojo misel krepkeje) in nekaj epigonskih izrazov.

Odlična oprema knjige je zelo prikladna vsebini. Po vsem tem je ta najnovejša slovenska zbirka izmed najlepših pesniških knjig. Kako to, da je ne vidiš v izložbi Jugoslovanske knjigarne?

Miran Jarc.

William Shakespeare: Beneški Irgovec. Igrokaz v 5 dejanjih. Poslovenil Oton Župančič. Druga, izpremenjena izdaja. Izd. in zal. Nova Založba, Lj. 1921. Nova knjižnica, 7.

Prva izdaja te knjige je izšla l. 1905 v »Prevodih iz svetovne književnosti«, ki jih je izdajala Slovenska Mafica. Obe prestavi primerjati je velezanimivo. Skoro vsa težja mesta, vse finejše izrazne in miselne konstrukcije so prevedene nanovo. Očividno se je prevajavec medtem poglobil v razumevanje izvornika. Nič manj zanimiv pa ni razvoj Župančičevega jezika ob tem prevodu. Ta stran je tako očividna, da je ni mogoče zamolčati. To, kar opažamo v razvoju Župančičeve originalne poezije, je posebno jasno tu ob isti snovi: kako postajajo izrazi vedno preciznejši, kako te na vsakem koraku presenetiti beseda za to, za kar bi ti rabil cel stavek ali moral pojem orisati ali ga samo naznačiti. Župančičev jezik se je od prve prestave tega dela do druge tako izbrusil, da ta res sledi z malimi izjemami izvorniku korak za korakom, besedi za besedo, in opažamo, to, kar smo že pri »Snu kresne noči« omenili, da ima prevod samo par verzov več kot original — kar je nedvomen znak prevajalčeve virtuoznosti.

Da nam postane značaj prevoda jasnejši, oglejmo si ga primerjajoč ga s prvo izdajo

in angleškim izvornikom »The plays of W. Shakespeare accurately printed from the text of Mr. Steeven's last edition«, vol. IV. Lipsko. 1805, str. 103 sl. Opozorili bomo na mesta, ki so posebno posrečena ali o katerih bi želeli, da jih prevajavec v bodoče še bolj izpili.

Že začetek, str. 29, 7, 104 (kadar nava- jamo strani, je prva številka stran v novi, druga v prvi, tretja pa v originalni izdaji), je popolnoma izpremenjen; nova prestava se drži misli in izraza izvornikovega, dočim je prva prosta in deloma okorna.

Konec Antonijevega govora, str. 36, 14, 110, šepa, čeprav se je v novi prestavi približal originalu v toliko, da se rima.

Proza drugega prizora je pridobila na aforistični izpiljenosti.

Na str. 36, 14, 110 se mi zdi za my little body prvotna prestava »mala osebnica« boljše kot nova »malost«, mogoče bi bilo še najboljše kar »malo telo«.

Str. 28, 15, 111: Porzia se mi zdi za played false v prvi prestavi »se je pečala« boljše kot v novi »spletkarila«.

Občuten napredek je pogosto v malenkostih, opozoril bi na str. 42, 18, 114 za well »prav« namesto prvotnega »dobro«.

Kot na mojstrsko izboljšano mesto, čeprav v slovenskem izrazu že skoraj prenasličeno mesto opozarjam na Shylokov govor »Obresti ne...«, str. 45, 22, 117.

Slab je v obeh prestavah rimani konec 1. dej., str. 49, 25, 120. Obakrat je nemogoča rima prej »tëm — vëm« in sedaj — »tëm — dnëm«, pa tudi pravi smisel originala ni pogojen, ker tam v svoji samozavesti Antonio pravi, da se njegove ladje povrnejo »en mesec pred določenim dnem«.

Prestava str. 58, 34 in 128 »slaba črta« za simple line of life mi ne ugaja, tudi obstoja mogoče kak izraz za line of life — življenjska črta na dlani — sevé to spada v tehniko vedeževanja.

Str. 61, 36, 130: these foolish drops do somewhat drown my manly spirit, izraz lopiti za drown se mi zdi nesrečen, ker poraja dvoumnost, — ki jo še pospešuje prvotna prestava »mehčati«; bojim se, da bo beseda razumljena v pomenu schmelzen, dočim pomeni ertränken, betäuben,

ersticken in bi jo bilo treba nadomestiti z izrazom, pri katerem bi bila dvoumnost izključena.

Lep napredek je od prestave prve izdaje »približanja« do »pohoda« nove za besedo reproach, str. 65, 40, 133. Neinteligentni Lancelot namreč rabi v svoji pretirano izbrani govoricu besedo reproach (očitek) za approach (približanje), kar da v angleščini besedno igro precejšnje komike. V drugi izdaji se ji je Ž. približal s tem, da je formalno pridržal besedno igro z zamenjavo prvega zloga: pohod za prihod, obenem pa ustvaril pojmovni paralelizem reproach = očitek: pohod ter approach = približanje: prihod. Podoben primer pridržanja formalne besedne igre s prenosom v pojmovni paralelizem smo konstatirali na zelo težavnem mestu v »Snu kresne noči« in ga lahko smatramo za tipično vrtilino Župančičevih prestav.

Lep napredek napram prvi prestavi je rimani konec Shylokovega govora na str. 66, 41, 134, kjer se mu je posrečilo pridržati besedno igro in obenem obliko pregovora.

Beseda shrine, str. 71, 46, 139, je nezadostno predstavljena s »skrinjo«, ker pomeni »oltar« ali skrinjico s svetniškimi ostanki, relikviar, na kar jasno kaže tudi sledeči izraz »dihajoča svetnica«. — Govor kraljeviča maroškega pomenja v novi prestavi, sicer velik napredek.

Posebno napredoval je Porzijin govor v 3. dej. 2. priz., ki je bil v prvi prestavi mestoma naravnost netočen.

Str. 87, 60, 151: upon the rack (natezalnica) — prvotna prestava »na kolo razpet« se mi zdi boljše kot nova, ker je jasnejša.

Str. 95, 66, 157: prvotna prestava »staviva« se mi zdi boljše kot sedanja »vadljava«. Obakrat je na tem mestu originalni tekst nekoliko skrajšan; prestava sledi v tem oziru Schlegel-Tieckovi prestavi.

Str. 105, 75, 165: turn to men se mi ne zdi dobro s »se med moške vrineva«, ker je pomen: se izpremeniva v moške ali se preoblečeva za moške.

Str. 106, 77, 167: »... the Moor is with child by yon« je predstavljeno z »napih-

niti« po nemški Schlegel-Tieckovi prestavi, po kateri je posnet tudi naslednji izrek Lancelotov. Brez ozira na original pa je igra z bel in zabeliti izborna.

Str. 107, 77, 167, je igranje s pripravljanim kosila in besedo »cover« (pokriti, pogrniti mizo k jedi) prevedeno po Schlegel-Tieckovi prestavi, kar ne izrabi vseh možnosti originala; besedna igra s pogrniti in pogreniti, ki sicer ne odgovarja pomenu originala, je prav posrečena.

Str. 111, 82, 171, swollen bag-pipe, predstavljeno obakrat »volnast«, po originalu »napet, napihjen«.

Str. 114, 85, 173, se besedna igra soul (duša) in sole (podplat), ki imata enako izgovarjavo, ni posrečila prevesti.

Str. 122, 93, 180, je bilo prvotno upright pravilno predstavljeno kot pravičen, v novi izdaji pa izpremenjeno v srčen, ki ne odgovarja pomenu.

Str. 131, 102, 186: the moon shines bright — »svetal je mesec« se mi ne zdi primerno za izvornikovo »mesec svetlo sije ali sveti«.

Str. 137, 108, 191: velik napredek napram prvotni prestavi. Besedna igra »let me sive light, but let me not be light; for a light wife doth make a heavy husband« — besedna igra light (luč, lahek) je predstavljena na isti način kot smo zgoraj str. 65, 40, 133 omenili. Ob pridržku formalne besedne igre je premaknjen pomen po načelu pojmovnega paralelizma: luč : lahek = svetla : metla, — ob »lahki« ženi (metla) je težko soprogu.

Str. 137, 108, 192, igra z dvojnimi pomeni besede bound: zavezan, hvaležen in zvezan. Kakor prestavi dobesedno igro in pomen, je v slovenščini brez opazke po moji sodbi premalo samoposebi razumljiva.

Str. 140, 111, 194: »or half her worthines that gave the ring« dobesedno »ali (če bi bili poznali) pol vrednosti nje, ki je dala prstan« je predstavljeno: »(Da veste, kako moč ima ta prstan) pol več od nje, ki dala vam je prstan,« kar je gotovo pogrešno in bržkone posledica nesporazumljenja.

Str. 144, 114, 197: beseda »cuckold« je predstavljena s Schlegel-Tieckom s »kro-

nati« (krönen); beseda pomeni doslovno »postaviti roge«, »ženo izneveriti«; da bi imelo v slovenščini kronati ta pomen, mi ni znano, izraz je bržkone posledica nemške prestave.

Str. 144, 115, 197: darilno pismo od vse zapuščine, je v verzu neblagoglasno, razen tega pa naravnost neslovensko — edini slučaj v vsej knjigi, ki je žalil moj jezikovni čut.

Fr. Stele.

Dr. Dragotin Lončar: **Politično življenje Slovencev.** — Ljubljana, 1921. 8°. Str. 177. Izdala in založila »Slovenska Matica«.

Ta v predelani in pomnoženi drugi izdaji (prvikrat l. 1906) izšli spis obravnava dogodke iz slovenskega političnega življenja med letom 1797 in 1919. Ker se je pisatelj omejil izključno le samo na izrazite slovenske stranke, struje in politične ideje, zato je razumljivo, da je doba pred l. 1848. jako skopo obdelana. Menim, da nekoliko po krivici. Res je sicer, da avtonomna zastopstva naših pokrajin niso bila slovenska v ožjem pomenu besede, — toda člani, recimo stanovskega zbora kranjskega, so bili vsekdar v prvi vrsti vedno le zvesti Kranjci. Politične pravice, ki so si jih izvojevali od centralne vlade, so prišle v korist in dobro tudi deželi in njenemu slovenskemu življu, njihovi porazi pa so bili posredno usodni tudi za ves nadaljni pomarčni razvoj političnega življenja Slovencev: saj je dediščino stanov prevzela kesneje baš ravno avtonomna slovenska deželna uprava. Poznejša kardinalna zahteva slovenskih politikov po zedinjeni Sloveniji ima svoje predhodnike v skladnih teritorialnih zahtevah bivših deželnih stanov kranjskih, kar bi — da so se bile izvršile — uresničenje poznejših zadevnih stremeljenj neprimerno olajšalo. Vsled odpora Nemcev in Italijanov sicer stanovi niso uspeli s svojimi zahtevami, a kronist beleži verno tako politične poraze kot tudi politiko zamujenih prilik.

Kolikega pomena bi bilo tudi za največji razvoj svetovne politike, da je ostala n. pr. Goriška trajno v zvezi s Kranjsko, kateri je bila priključena l. 1803. Franco-

ska okupacija je l. 1809. to zvezo razdrila, po reokupaciji pa kranjski stanovi niso prišli do besede: julija 1814 je kranjska deputacija sicer prosila za reaktivacijo deželne ustave, a so jim odbili. Važne spremembe so izvrševali brez njihovega sodelovanja: z l. 1815. so podredili Goriško in prejšnji kranjski del Istre tržaškemu guberniju, Kranjsko z beljaškim okrožjem pa so nameravali prideliti Gradcu, kar je pri cesarju preprečil grof Wurmser. Meseca aprila 1818 se je sicer govorilo o predstoječi združitvi celovške kresije z ljubljanskim gubernijem, ali ostalo je samo pri (3. avg. 1816 ustanovljenem) kraljestvu Iliriji, ki pa je bilo večalimanj samo nominalna oblast. Koncem l. 1828. so prosili kranjski stanovi cesarja, da se obnovi izza XIV. stoletja obstoječa zveza Kranjske z istrskim Primorjem, ter da sme tamošnje plemstvo zopet posecati kranjski deželni zbor. L. 1839. je kanonik Praprotnik na stanovskem zboru ponovno zahteval, da se Istra, Devin, Kras in Trst zopet združijo s Kranjsko, — glede reškega vprašanja je dunajska vlada še l. 1803. izjavila, da hoče proučiti zahteve kranjske dežele. L. 1848. se je priklopitev Istre od uradne strani ponovila, Slovenci so jo podpirali in šli še dalje: zahtevali so enotno Slovenijo.

Kljub migljaju nadvojvode Ivana so menili Slovenci, da je s kako adreso ali avdienco vse opravljeno. Nekateri so nasvetovali deputacije, čemur so se »Novice« (1849, str. 122, 128, 138, 144) protivile in prigovarjale, naj se Slovenci ostalih kronovin sami izjavljajo za združenje in ne nalagajo odgovornosti samo Kranjcem. Glede Istre se je parkrat dobro oglasil »Slavjanski Rodoljub« in skušal razkinkati italijanske namere; o Goričanih pa je pisala dunajska »Presse«, da si tudi jedro slovenskega prebivalstva želi lastne kronovine, česar niti »Novice« niso hotele prikrivati. Zanimivo je, da se je uradna »Laibacher Zeitung« (5. julija 1849) v teh zahtevah postavila odločno na slovensko stran, češ, da gre tu za reintegracijo naroda, ki ga je zgodovina raztrgala na mnogo delov, — ljubljanska občina pa je,